

Planlegging av samfunn som ikkje veks

Ålesund, 1.oktober 2024

Kjell Overvåg

NOU

Norges offentlige utredninger 2020: 15

Det handler om Norge

Bærekraft i hele landet

Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer
i distriktene



«Distriktene er ikke lenger i stand
til å reprodusere seg selv»

Viktor D. Norman

Demografiske endringer i distriktene

(«shrinking» - krympende samfunn)

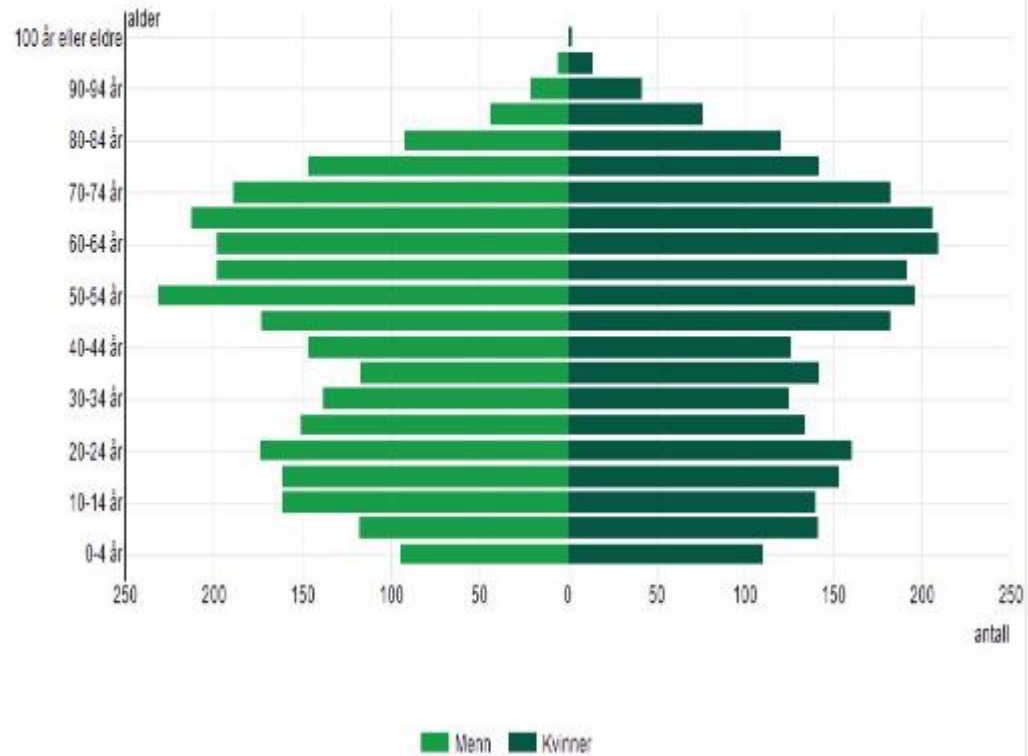
➤ Folketallet

➤ Aldersstrukturen



Pyramide til stabbur

07459: Befolkning, etter kjønn og alder. Personer, Sel, 2023.



Demografiske endringer i distriktene

(«shrinking» - krympende samfunn)

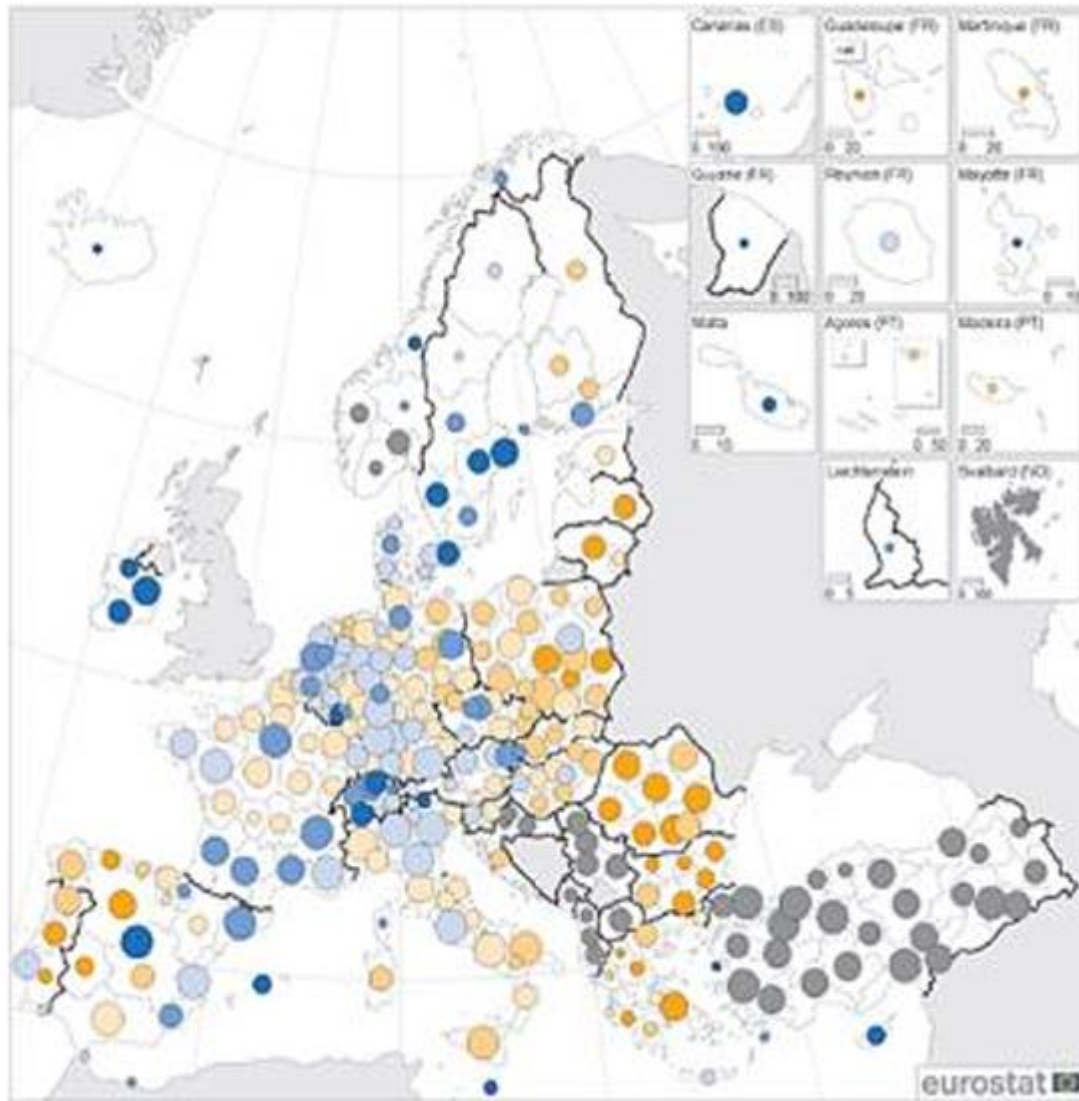
➤ Folketallet

➤ Aldersstrukturen

• Bosettingsmønsteret

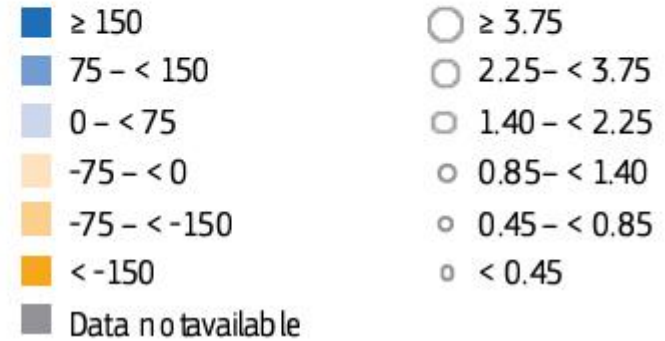
• (Fritidsinnbyggere)





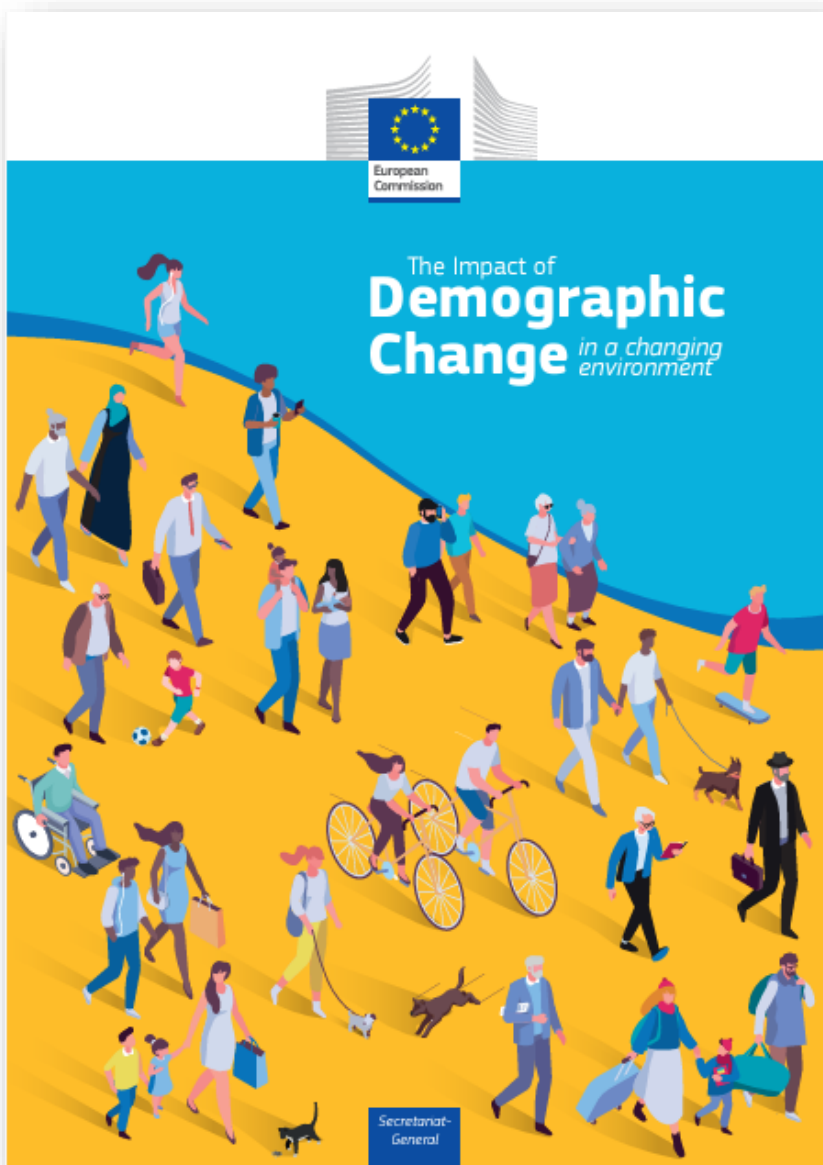
Projected change
2021- 2050
(per1000persons)

2021 (million persons)
EU = 447.2



© EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography Eurostat — GISCO, 09/2022
Source: Eurostat (demo_r_pjangrp3, proj_19rp3, demo_pjan, proj_19rp)





OECD > Topics > Demographic change in regions and cities


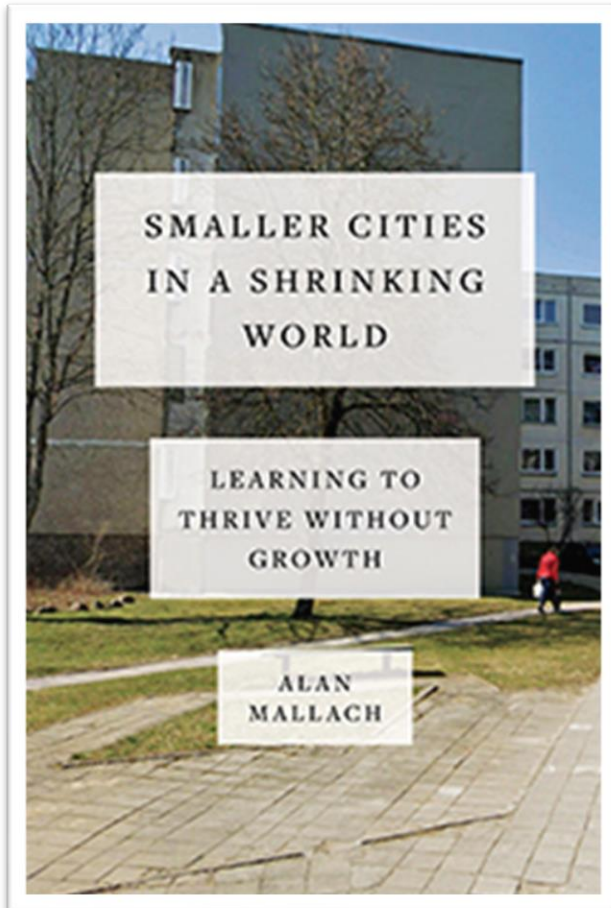
Demographic change in regions and cities

Many places in the OECD face declining and ageing populations. This trend will continue. 14 OECD countries are expecting to lose population by 2040. In some regions this trend will be lasting and strong, with some projected to lose 20% or more of their population by 2050. Strong population shrinkage brings challenges that are best addressed at the regional and local level. For example, the costs of services and infrastructure provision rise per person, while quality and access risks declining. Affected regions typically struggle with labour and skill shortages, deteriorating real estate values, eroding tax bases and vacant buildings. The effects vary across regions: while people often migrate from rural to urban regions, some cities and towns are also affected by population decline. Local policies, delivered with national support, are necessary to foster well-being, economic and environmental sustainability. They need to cover government finances, infrastructure and service provision as well as multilevel governance.

Policy sub-issue

Key links

- [Shrinking Smartly and Sustainably Flyer](#) >
- [Shrinking Smartly in Estonia](#) >



FENNIA
INTERNATIONAL JOURNAL OF GEOGRAPHY

[Current](#) [Archives](#) [Announcements](#) [Forthcoming](#) [About](#)

[Home](#) / [Archives](#) /
Vol. 200 No. 2 (2022): Depopulation and shrinkage in a northern context: geographical perspectives, spatial processes, and policies

Vol. 200 No. 2 (2022): Depopulation and shrinkage in a northern context: geographical perspectives, spatial processes, and policies

Published: 2022-12-31

EDITORIALS

[Depopulation and shrinkage in a Northern context: geographical perspectives, spatial processes and policies](#)
Moritz Albrecht, Majja Halonen, Josefina Syssner

91-97

Respons på shrinking i planlegging/politikk

Hospers (2014):

- Trivialisering
- Motarbeide
- Akseptere – tilpasse
- Utnytte

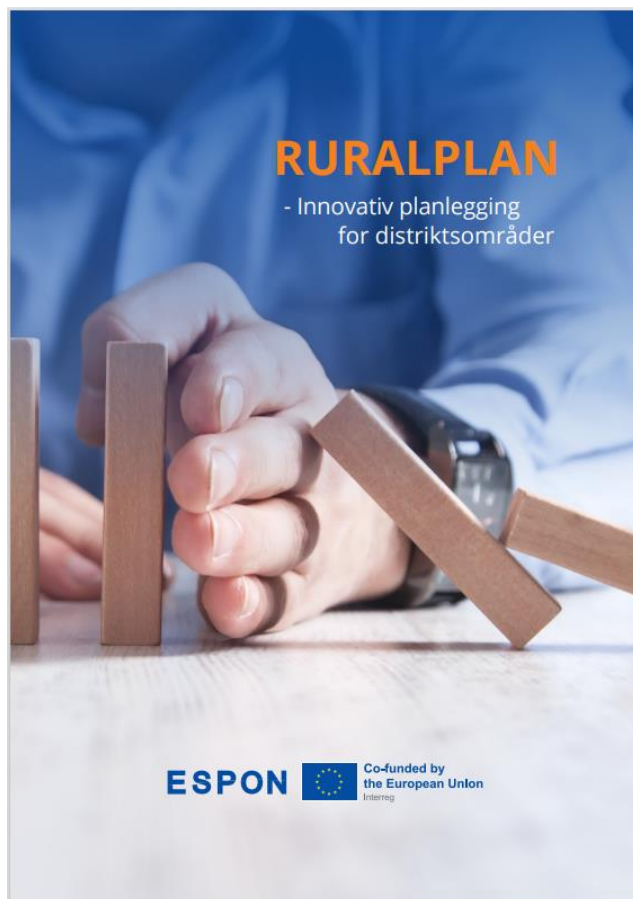
➤ Uvillighet til å innse/ta tak i tematikken. Stigma – følelse av å «tape»

Anbefalinger fra forskerhold/policystudier:

- Akseptere de demografiske endringene – inkluderes som en sentral del av planprosessen på alle nivå («realistisk planlegging»)
- Frakople krymping fra mislykkethet
- Utvikling og «suksess» – mer enn vekst i befolkning (livskvalitet, inkludering, naturmiljø, entreprenører, etc.). Nye typer mål/strategier?
- Innbygger-engasjement viktig
- Samarbeid mellom sektorer, nivåer mv.

- Behov for å utvikle kunnskapsbaserte og innovative teorier, modeller og praksiser som kan møte de komplekse utfordringene av denne utviklingen.

RURALPLAN – innovative planlegging i kommuner og regioner



Om RURALPLAN

Høgskolen i Innlandet jobber i samarbeid med Linköping Universitet i Sverige og Swiss Center for Mountain Regions i Sveits med forskningsprosjektet RURALPLAN – Innovative planning in shrinking societies. Prosjektet er finansiert gjennom det europeiske nettverket ESPON - European Territorial Observation Network.

RURALPLAN har fokus på innovativ planlegging i rurale områder med befolkningsnedgang og/eller endret befolknings sammensetning. Målet er å teste metoder for å utvikle fremtidsrettede strategier for å håndtere endringene.

En sentral aktivitet i RURALPLAN-prosjektet er fasilitering av planprosesser med bred medvirkning. Realistisk forståelse av forutsetningene for planleggingen, blant annet med hensyn til befolkningsutvikling i distriktskommuner, skal ligge til grunn.

Samfunnsplanleggere i distriktsområder i hele Europa skal ha nytte av både de metodiske erfaringene og de samskapte resultatene fra medvirkningsprosessene i RURALPLAN.



Innovativt planleggingslaboratorium - RUPIL

I forskningsprosjektet RURALPLAN, har vi utviklet en modell til bruk i strategisk planlegging og politikktutforming i rurale områder. Modellen heter RUPIL, Rural Planning and Innovation Lab, og bygger på godt utprøvd innovasjonsmetodikk. Likevel er det nytt å løfte denne metodikken systematisk inn i en planleggingskontekst.

RUPIL danner rammene for en systematisk og kreativ innovasjonsprosess, bestående av seks faser: 1) tematisk orientering, 2) utforske problemet, 3) samle innsikt, 4) utvikle idéer, teste og evaluere 5) implementere samt 6) skalere og spre.

Som en del av RURALPLAN-prosjektet skal vi teste modellen i en konkret planleggingskontekst i henholdsvis Norge, Sverige og Sveits.

Vi inviterer til bred deltakelse i denne prosessen: politikere og administrasjoner fra lokale og regionale myndigheter, sivilsamfunn, næringsliv m.fl. Samskaping av metoder, mål og strategier for realistisk samfunnsutvikling er en hovedambisjon.

Innovasjonsprosessen vil foregå som tre workshops som vil forløpe parallelt i hvert land:

- **Workshop 1:** En hel dag der vi retter oppmerksomheten mot innovasjonsprosessens fase 1, 2 og 3. Målet er å skaffe innsikt i de demografiske endringene og utfordringene som kjennetegner området det jobbes i.
- **Workshop 2:** En halv dag der vi arbeider med innovasjonsprosessens fase 4, idéutvikling.
- **Workshop 3:** En halv dag hvor vi fokuserer på innovasjonsprosessens fase 5, implementering.

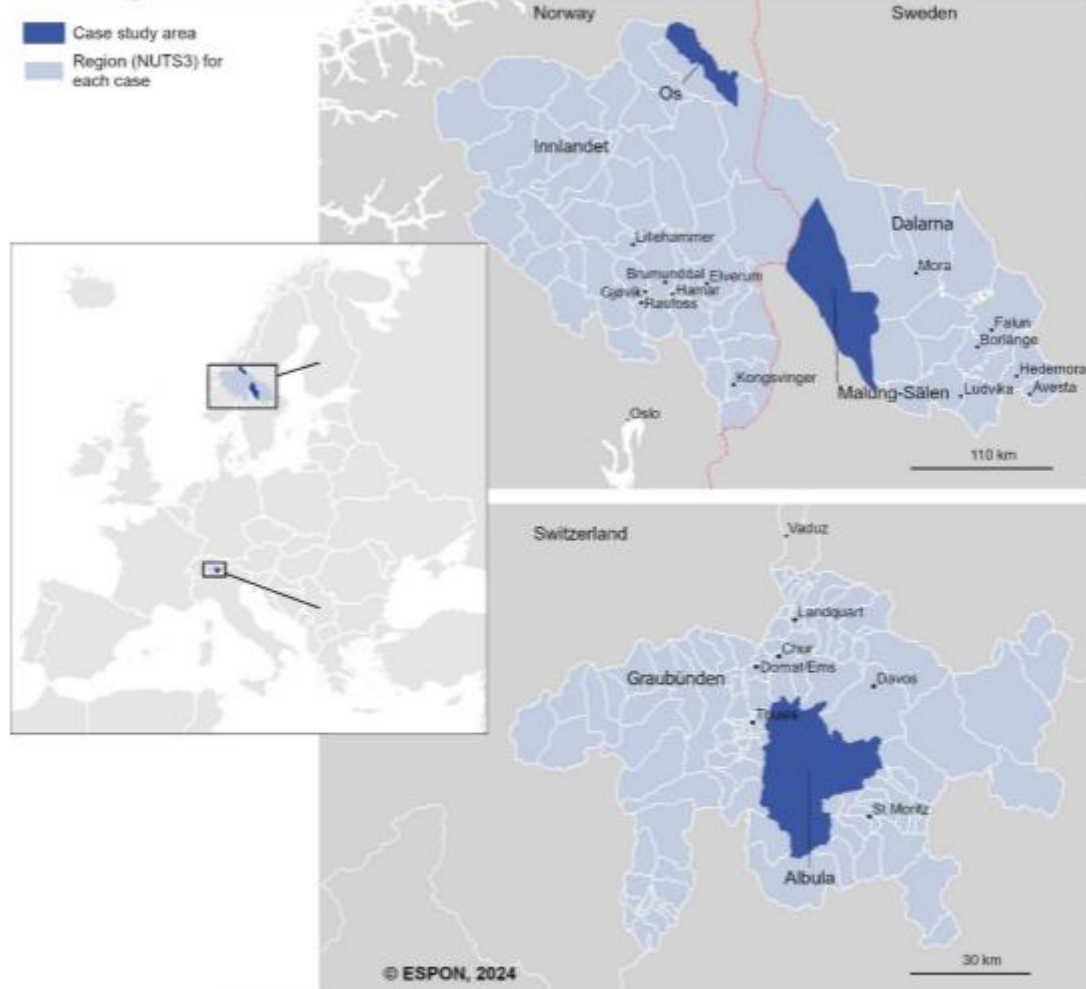
Innovasjonsprosessens fase 6, skalering og spredning, foregår lokalt etter workshopene.

Det legges til rette for 20-50 deltakere på hver samling, og sammensetningen av deltakerne vil skje i samarbeid med kommune eller region.

Map 2.1

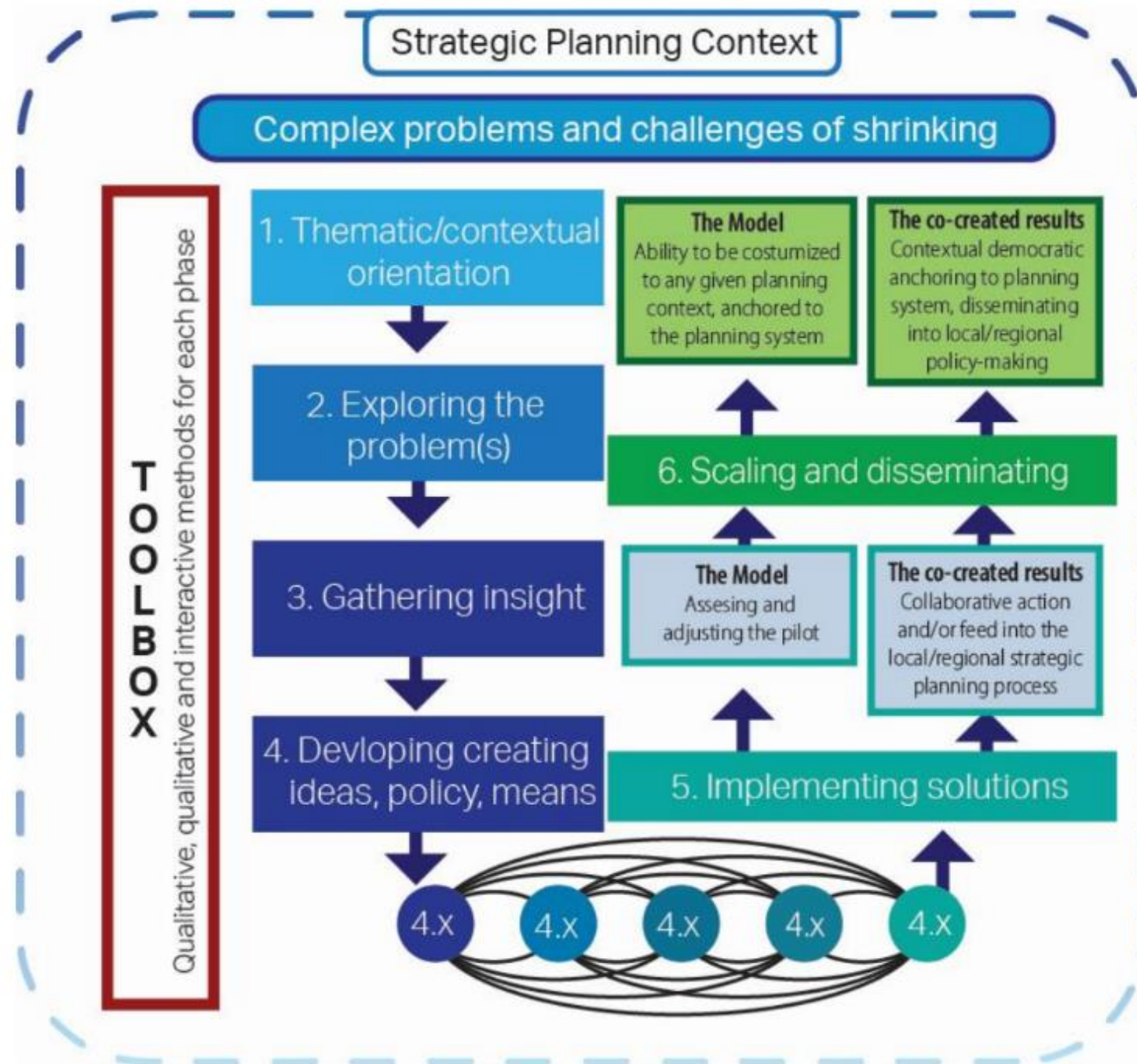
Case study areas in Switzerland (Albula), Sweden (Malung-Sälen) and Norway (Os)

Case-study areas in their NUTS3 regions



- Ta utgangspunkt i anbefalinger fra tidligere forskning/policystudier
- RUPIL: Rural Planning and Innovation Lab. Velkjent innovasjonsmetodikk. Nytt innenfor samfunnsplanlegging

Innovative planning



Noen erfaringer så langt

- Utgangspunktet vel mottatt
- Utgangspunktet har betydning for hvilke ideer/strategier det jobbes med
- Positive erfaringer fra RUPIL-prosessen
- Tipasningsdyktig modell til kontekst
- Skal se på modifisering relatert til erfaringer

